

TUDATOS TAKARÍTÁS®

Egészségügyi Intézmények

© Minden jog fenntartva. A „Tudatos takarítás” cím a DiverseyLever védett márkanéve. A kiadványról vagy annak bármely részéről másolatot készíteni bármilyen formában, akár elektronikus akár mechanikus úton – ide értve a fénymásolást, vagy bármely más adatrögzítésre alkalmas eszközt – a DiverseyLever előzetes írásbeli engedélye nélkül tilos.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5. o.
Alapfogalmak	6. o.
Takarítási gyakoriságok	8. o.
Egészségügyi takarítás szervezési formái, a típusok fő jellemzői	9. o.
Javaslat a takarítási pályázat anyagának összeállításához, a folyamat sikeres előkészítéséhez	10. o.
Technológia:	11. o.
• Technológiai leírás	11. o.
• Kórtermek	12. o.
• Kezelők, vizsgálóhelységek	14. o.
• Fürdők, mosdók, WC-k	16. o.
• Irodák, orvosi szobák, öltözők	17. o.
• Közlekedők, folyósók	18. o.
• Lépcsők, lépcsőházak	19. o.
• Üvegfelületek	20. o.
• Intenzív osztály	21. o.
• Laboratórium	22. o.
• Műtő	24. o.
• Részletes technológia	25. o.
Kiemelt higiénés elvárású területek takarításának alapelvei:	27. o.
A takarítási technológia részét képező eljárások	28. o.
Felületek elkülönített fertőtlenítése, színkód	30. o.
Felületfertőtlenítés	32. o.
Tisztítás	35. o.
Padlótisztítás kézi erővel	37. o.
Padlótisztítás gépi erővel	40. o.
Alaptisztítás, felületkezelés	42. o.

Bevezetés

A kórházakban, rendelőintézetekben a hatékonyság iránti fokozott igény egyre több változást hoz nem csupán az alaptevékenység, hanem az úgynevezett háttérszolgáltatások, mint étkeztetés, őrzés- védelem, takarítás tekintetében is.

Ennek a folyamatnak részeként egyre több a szolgáltatást külső cég bevonásával biztosító intézmény. A tevékenységet önerőből megvalósító intézmények esetében is pozitív változások történtek, a takarító szolgálatok, takarítóbrigádok szervezésével, egységes technológiák bevezetésével. A szervezeti átalakulásokkal párhuzamban a felszereltség, eszközállomány is kedvező irányban változott, egyre inkább teret hódítanak a higiénikus, hatékonyságot biztosító takarítóeszközök.

Az egészségügyi takarítás gyakorlati részét átfogó ismeretanyag nélkülözhetetlen mind a saját erősségek szervezése, mind a takarítási tevékenység pályáztatása, kontrollja során.

A takarítás tudatossá tétele jelentős, hiszen

- Az egészségügyben végzett takarítás része az intézmény fertőtlenítési rendszerének, így fontos tényezője a megelőző tevékenységnek.
- A takarítás szerepet kap az intézmény arculatának kialakításában, a szolgáltatás színvonalának biztosításában, így az ágazatban kialakult versenyhelyzet tényezője.
- A takarítási költségek optimalizálása függ a tudatos, szakmai alapokra épített technológia kialakításától.

A **takarítási kézikönyv** ehhez nyújt segítséget, tartalmazva:

- Az egészségügyi takarításhoz nélkülözhetetlen definíciókat, alapfogalmakat
- Takarítás-technológia elemeit, komplett technológiai javaslatot
- A szervezési típusok ismertetését
- Az alkalmazási hibák felsorolását
- A takarítás eszközeinek jellemzését

Alapfogalmak:

Tájékoztató a fertőtlenítésről c. Johan Béla OKI Dezinfekciós Osztály kiadványa:

Betegellátó intézményekre kötelező érvénnyel rendelkező, a fertőtlenítés minden ágának alapkövetelményeit ismertető kiadvány. Ennek értelmében minden, az egészségügy területére kidolgozott takarítási technológia csak az ebben megfogalmazott alapelvek szerint készülhet.

Fertőtlenítés (dezinfekció):

Minden olyan eljárás, amely a külső környezetbe kikerült kórokozók elpusztítására, illetve fertőzőképességük megszüntetésére (inaktiválásukra) irányul.

A fertőtlenítés lehet megelőző, folyamatos, záró, szigorított.

Fertőtlenítő takarítás:

Az eljárás, amelynek alkalmazása során a betegellátó intézet helyiségeiben (ezek padló és falfelületein) felszerelési és berendezési tárgyain lévő pathogen mikroorganizmusokat fertőtlenítő hatású tisztítószerrel oldataival és mechanikus hatással kombinálva elpusztítjuk, illetve inaktiváljuk. A fertőtlenítő takarítás része a betegellátó intézmény fertőtlenítési rendszerének.

Fizikai (optikai) tisztaság:

Szabad szemmel látható, értékelhető tisztaság, amely előfeltétele a mikrobiológiai tisztaságnak, de nem jelenti annak tényét.

Kizárólag tisztítószerrel végzett takarítás során a tisztaságnak csupán ez a fokozata érhető el. Ez a fokozat betegellátó intézményben nem elegendő.

Mikrobiológiai tisztaság:

A fizikai illetve kémiai eredetű szennyeződések eltávolítása mellett a patogén mikroorganizmusok eltávolításával, inaktiválásával elérhető állapot.

Mikrobiológiai tisztaság *kizárólag fertőtlenítő takarítási eljárással* érhető el.

Ennek megfelelően betegellátó intézményben kizárólag fertőtlenítő takarítási eljárás alkalmazható, tehát:

- Betegellátó intézményben szigorúan tilos a száraz takarítási eljárások alkalmazása (száraz seprés, száraz törülgetés). Ez csak a betegellátással közvetlenül nem érintkező területeken megengedett.
- A takarításhoz minden esetben erre a célra engedélyezett, az előírt alkalmazási koncentrációnak megfelelő fertőtlenítő oldatot kell alkalmazni.

Felületfertőtlenítő szer

Antimikrobiális hatású vegyület, amelynek adott koncentrációjú oldatával megfelelő időtartamban kezelve a felületeket, azokon a kórokozó mikroorganizmusok elpusztulnak, inaktiválódnak.

A felületfertőtlenítő szerek lehetnek egy illetve kétfázisú készítmények.

A hatásspektrum és a lehetséges felhasználási terület az engedélyező határozat szerint megszabott.

Egyfázisú felületfertőtlenítő szer:

A felületfertőtlenítő szer egy munkafolyamatban végzi a tisztítást és fertőtlenítést.

Több fázisban végzett felületfertőtlenítés–tisztítás:

Az alkalmazott fertőtlenítőszer egy munkafázisban kizárólag a fertőtlenítő hatást biztosítja.

Alkalmazás során szükséges a tisztítás más készítménnyel történő elvégzése.

A technológia több vegyszert, nagyobb munkaidő-ráfordítást igényel.

A munkafázisok esetleges be nem tartása-felcserélése miatt a fertőtlenítés kevésbé biztonságos, mint az egyfázisú készítmények alkalmazásánál.

Behatási idő:

Az adott fertőtlenítőszerre specifikus, a megfelelő fertőtlenítő hatás eléréséhez szükséges időtartam.

Az előírt behatási idő be nem tartása veszélyezteti a fertőtlenítő hatás eredményességét, illetve a túl hosszú expozíciós idő anyagkárosodást idézhet elő.

Hatásspektrum:

Az adott felület fertőtlenítőszerre jellemző, az OKI által igazolt és az engedélyen feltüntetett hatás.

A baktericid, fungicid, virucid (HBV, HIV) effektus mellett egyre inkább igényelt a tuberkulocid hatás.

Rezisztencia:

A fertőtlenítőszeres folyamatos alkalmazása során kialakuló, az adott készítményre-hatóanyagra kialakult ellenálló képesség.

A rezisztencia kialakulását segíti elő, a fertőtlenítőszernek az előírtnál kisebb koncentrációban történő alkalmazása.

A hazánkban kialakult gyakorlat szerint a fertőtlenítőszeres időszakosan váltásra kerülnek.

A váltás gyakorisága fél-egy év.

Az új fertőtlenítőszer kiválasztásánál a hatóanyag tartalom fontos tényező.

Takarítási gyakoriságok

Az intézményre szabott takarítási technológia kialakítása során a különböző gyakorisággal végzendő feladatok előírása szükséges.

A naponta, hetente, havonta elvégzendő feladatokat helyiségekre, berendezési és felszerelési tárgyra bontottan szükséges megadni.

Ennek megfelelően megkülönböztetendő – napi
– heti
– havi
– ügyeleti illetve
– nagytakarítás.

Napi takarítás

A takarítási technológia gerincét képező, a naponta elvégzendő takarítási feladatokat jelentő tevékenység.

Napi takarítás fogalma alatt – az elnevezéstől eltérően – az I műszak alatt elvégzendő (általában 6⁰⁰–14⁰⁰) feladatsor értendő.

Heti takarítás

Heti gyakorisággal elvégzendő takarítási tevékenység.

Havi takarítás

Havi rendszerességgel elvégzendő takarítási tevékenység. pl. 1,8 m feletti berendezési tárgyak, betegszobák esetén.

Ügyeleti takarítás

A napi takarításon kívüli, az intézmény folyamatos tisztaságát biztosító takarítási forma.

Egészségügyi intézményben megszervezése igen fontos, hiszen a betegellátás speciális körülményei (24 órás ellátás, váratlan szennyeződések, látogatás stb.) miatt a napi 8 órában végzett takarítás nem elegendő.

Nagytakarítás

Kivitelezése azonos a zárófertőtlenítéssel. Megvalósításánál alapvető az ápoló és takarító személyzet munkájának összehangolása. (Szakszemélyzet által párhuzamosan végzendő feladatok, kiürítések, stb.)

Váratlan járványügyi esemény:

Olyan esemény, amely a fertőzés továbbterjedésének megakadályozása céljából különleges, előre nem tervezett intézkedéseket tesz szükségessé. Pl. soron kívüli fertőtlenítés adott területen, a kórházhygiénés részleg, az ÁNTSZ által meghatározott fertőtlenítőszerrel, eljárással.

Egészségügyi takarítás szervezési formái, a típusok fő jellemzői

I. Saját erőből megvalósított takarítás:

I. a. Osztályokhoz rendelt, hagyományos szervezési mód

I. b. Takarítószolgalat, takarítóbrigád

I. c. Mindkét formát egyesítő szervezési forma

II. Szolgáltató céggel megvalósított takarítás

I. Saját erőből megvalósított takarítás:

I. a. Az intézmény teljes területén osztályokhoz rendelt, az osztályvezető főnövér irányítása és kontrollja alatt dolgozó takarítók végzik a takarítást.

A forma jellemző tulajdonsága, hogy a személyzet az adott területen állandó, mind a területet, mind a személyzetet jól ismerő.

A rendszerben a létszám gyakran túlméretezett.

A takarítás szervezése és ellenőrzése az osztály/részlegvezető főnövéreket, illetve az ápolási igazgatót terheli.

A takarító személyzet elláthat egyéb, a takarítással nem összefüggő- esetleg azzal nem egyeztethető feladatokat. Pl. ételosztás

A formára nem jellemző az intézmény teljes egészére vonatkozó technológia és ellenőrzési rend.

A munkaidő és a betegellátás rendje nem minden esetben egyeztethető. (Pl. rendelőintézetek takarítási rendje)

I. b. A takarítást ún. takarítóbrigád vagy takarítószolgalat végzi, függetlenített vezető irányításával.

A vezető az ápolási igazgatónak alárendelt.

A szolgalat egységes technológiát valósít meg.

A rendszerben a helyettesítések rugalmasan megoldhatóak.

A szervezési formára jellemző a korszerű takarítóeszközök és vegyszerek alkalmazása.

I. c. Az intézmény takarítása az előzőekben részletezett formák szerint megvalósított, eltérő szervezéssel a különböző területeken. Pl. ápolási osztályokon hagyományos szervezés, rendelő intézet területén takarítószolgalat, illetve brigád.

Az intézmény egészére vonatkozó technológia és ellenőrzés nem általános.

II. Az intézmény teljes területén külső céggel megvalósított a takarítás:

A takarító cég az intézmény egészére vonatkozóan egységes technológiát és kontrollt valósít meg, amelyet a vállalkozási szerződés meghatároz.

A rendszer magas szintű technológiát valósíthat meg- a takarító cég felkészültsége és a vállalási ár függvényében.

A formára jellemző a munkavégzés hatékonyságának növelése, normák megkövetelése.

A munkavégzés szabályozott, takarításon kívüli feladatok csak külön megbízás alapján végezhetőek.

A fluktuáció jelentős lehet.

A szolgáltatás vállalási ára 25% ÁFA-val terhelt.

Javaslat a takarítási pályázat anyagának összeállításához, a folyamat sikeres előkészítéséhez

Az új takarítási rendszer bevezetése esetén gyakran tapasztalhatóak az átállást nehezítő tényezők. Ezek többsége megfelelő előkészítéssel kiküszöbölhető.

A pályázat kiírását megelőzően az Intézményen belül tisztázni kell az igényelt takarítási technológiát. Ennek célszerű módja az osztályvezető főnövérek, részlegvezetők összehívása, az esetleges speciális igények felmérése, mérlegelése. Amennyiben a kialakított takarítási technológia nem tartalmazza az addig a takarítók által végzett összes feladatot-pl. ágyhúzás, mosogatás, ételosztás -ezek ellátásáról gondoskodni kell. Ennek formája a segédnövéri státusz létesítése illetve a szerződés bővítése.

A takarítandó intézmény és a vállalkozó közös érdeke, hogy a helyismerettel és szakmai gyakorlattal rendelkező takarítók az új takarítási rendszerben is ellássák munkájukat. Ezt segíti elő a dolgozók több alkalommal megszervezett részletes tájékoztatása.

A pályázat kiírásához szükséges bizonyos műszaki adatok összegyűjtése, mint a takarítandó felület, mosható falfelület, a tisztítandó ablakfelületek pontos m² adatai. A közölt m² adatok csak a takarítási gyakoriságok pontos és részleg specifikus megadásával alkalmazhatóak.

A kalkulációhoz – amennyiben ennek biztosítását a továbbiakban a vállalkozótól igénylik – a naponta felhasznált kis- és nagyméretű hulladékgyűjtő zsákok számának megadása is szükséges.

A technológia jelentős részét képezi az ügyeleti takarítás meghatározása. Ennek az igények pontos felmérésén s a viselhető költségek „kompromisszumán” érdemes alapulnia.

Az ügyeleti takarítás optimális változata:

- a hulladék délutáni összegyűjtését, kórtermek második (délutáni) felmosását is tartalmazó,
- a speciális, nagyobb ráfordítást igénylő (felvételi ambulancia, szülészoba) működési rendjét is figyelembe vevő,
- a vizes helyiségek többszöri takarítását is biztosító takarítási rend.

A kalkulációt meghatározó tényező a megrendelő által meghatározott technológia. Amennyiben az intézmény ún. kádas technológiát igényel, figyelembe kell venni ennek költségeit. (mopok száma, mosatás)

A kért technológiának egyensúlyban kell lennie a takarításra fordítható összeggel!

TECHNOLÓGIA

Technológiai leírás

A fejezetben általános, minden betegellátó intézményre vonatkoztatható technológiai leírás található. A technológia pontos, az Intézményre történő adaptálása a helyszín és tevékenység ismeretében végezhető.

Kórtermek

Naponta elvégzendő feladatok

- Hulladékgyűjtő edények kiürítése, nylonzsák cseréje, a gyűjtő tisztítása szükség esetén.
- Az összegyűjtött szemét, hulladék kórházi ügyrendnek megfelelően központi gyűjtőhelyre való eljuttatása.
- Mosdókagylók, piperepolc, tükör fertőtlenítő letörlése.
- Ablakközök, villanykapcsolók, fali lámpák letörlése.
- Asztalok, székek tisztítása, letörlése.
- Szekrények függőleges felületének szükség szerinti tisztítása.
- Ajtókilincs körüli kéznyomok letörlése.
- Étkezőasztalok étkezés utáni tisztítása.
- A padló fertőtlenítő felmosása, lehetőleg naponta kétszer.

Megjegyzés: Az ágyak, éjjeliszekrények tisztítása az ápolószemélyzet feladata.

Hetente elvégzendő feladatok

- Ajtók teljes felületének tisztítása.
- Szekrények külső felületének tisztítása.
- Az élelmiszerek tárolására szolgáló kiürített hűtőszekrények fertőtlenítő tisztítása.
- A hulladékgyűjtő edények fertőtlenítőszeres kimosása, súrolása.

Megjegyzés: A hűtőszekrények kiürítése és visszapakolása az ápolószemélyzet feladata

Havonta elvégzendő feladatok

- Mosható falfelületek fertőtlenítő tisztítása teljes magasságban.
- Fűtőtestek (radiátorok) lemosása.
- Csövek és 1,8 m feletti berendezési és felszerelési tárgyak fertőtlenítőszeres letörlése.

Negyedévenként elvégzendő feladatok

- Esetleges korábbi takarítóanyag-lerakódás gépi eltávolítása.
- Mennyezeti lámpák portalánítása, lemosása.

Félévenként elvégzendő feladatok

- Ablakfelületek teljes nagytakarítása.

Egyéb feladatok

a kiürült kórtermek folyamatos nagytakarítása az osztályvezető főnővérrel egyeztetve.

JAVASOLT SZEREK:

Felületfertőtlenítés:

Széles hatásspektrummal rendelkező egyfázisú felületfertőtlenítő szer.
Szükség esetén egyéb, sporocid hatással is rendelkező felületfertőtlenítő.

Vízkezelés:

Professzionális termék, amely a kórtermekben is alkalmazható, (irritáció!).

Lerakódott takarítóanyag eltávolítása:

Alap tisztítószer.

Felületkezelés:

Padlófelületnek megfelelő bevonószer.

Ablakfelületek tisztítása:

Professzionális ablaktisztítószer.

Kezelők, vizsgálóhelyiségek

Naponta elvégzendő feladatok

- Hulladékgyűjtő edények kiürítése, nylonzsák cseréje.
- Az összegyűjtött szemét, hulladék kórházi ügyrendnek megfelelően központi gyűjtőhelyre való eljuttatása.
- Mosdó, műszermosogatók, csaptelepek, piperepolcok, tükör fertőtlenítő lemosása.
- Csempéről, mosható falfelületekről a napi szennyeződés eltávolítása fertőtlenítő lemosása.
- Ablakközök, villanykapcsolók, fali lámpák fertőtlenítő letörlése.
- Berendezési és felszerelési tárgyak fertőtlenítő tisztítása (kivéve orvosi készülékek).
- Vetkőző fiúkérek berendezési tárgyainak fertőtlenítő letörlése.
- Ajtókilincs körüli kéznyomok fertőtlenítő letörlése.
- Szekrények függőleges felületének szükség szerinti tisztítása.
- A padló fertőtlenítő felmosása, lehetőleg naponta kétszer.

Hetente elvégzendő feladatok

- Hulladékgyűjtő edények fertőtlenítőszeres kimosása, súrolása.
- Csempézett felületek, mosható falburkolatok fertőtlenítő tisztítása teljes magasságban.
- Ajtók teljes felületének fertőtlenítő tisztítása.
- A szekrények külső felületének fertőtlenítő lemosása.
- Fűtőtestek fertőtlenítő lemosása.

Havonta elvégzendő feladatok

- Csövek és 1,8 m feletti berendezési és felszerelési tárgyak fertőtlenítő letörlése.

Negyedévenként elvégzendő feladatok

- A kiürített helyiségek teljes fertőtlenítő nagytakarítása.
- Korábbi takarítóanyag-lerakódás gépi eltávolítása.
- Mennyezeti lámpák portalanítása, lemosása.

Félévenként elvégzendő feladatok

- Ablakfelületek teljes nagytakarítása.

JAVASOLT TERMÉKEK:

Felületfertőtlenítés:

Széles hatásspektrummal rendelkező egyfázisú felület fertőtlenítő.
Szükség esetén sporocid hatással is rendelkező fertőtlenítőszer.

Vízkezelés:

Professzionális termék.

Lerakódott takarítóanyag eltávolítása:

Alap tisztítószer.

Felületkezelés:

Padlófelületnek megfelelő bevonószer.

Ablakfelületek tisztítása:

Professzionális ablaktisztítószer.